

Türkiye'deki Bankaların Hisse Senedi Fiyatını Etkileyen Finansal Faktörler¹

Financial Factors Affecting the Stock Price of Banks in Türkiye

Saeed Abdelfattah^a Metin Aktaş^b

^a Doktora Öğr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Niğde/Türkiye, saeed.abdelfattah@mail.ohu.edu.tr, ORCID: 0009-0004-7031-773X (Sorumlu Yazar/Corresponding Author)

^b Prof.Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Niğde/Türkiye, maktas@ohu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4366-8687

MAKALE BİLGİSİ

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Anahtar Kelimeler

Pay Senedi Fiyatı

Bankacılık

Panel Veri Analizi

Geliş Tarihi : 25 Haziran 2024

Kabul Tarihi: 07 Ekim 2024

ÖZ

Pay senedi fiyatlarını etkileyen faktörlerin tahmin edilmesi, sürdürülebilir karlılığı sağlayacak yatırımların seçilmesi açısından önem arz eden bir konudur. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, Türk bankacılık sektöründe bankaların pay senedi fiyatları üzerinde etkili olan finansal oranları tespit etmektir. Bunun için 2015-2023 dönemini kapsayan veriler ile panel veri analizi yapılmaktadır. Analizde Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren 10 mevduat bankasının yıllık finansal oranları, Breusch ve Pagan Lagrangian çarpanı testi, Breusch Pagan ve Cook Weisberg testi, Wooldridge otokorelasyon testi ve Arellano-Froot-Rogers tahmin yöntemi ile analiz edilmektedir. Çalışmanın sonuçları, toplam mevduat/toplam aktifler, net kar (zarar)/toplam aktifler ve faiz gelirleri/faiz giderleri oranlarının pay senedi fiyatları üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduklarını, finansal aktifler (net)/toplam aktifler, toplam krediler/toplam aktifler ve likit aktifler/toplam aktifler oranlarının ise pay senedi fiyatı üzerinde negatif bir etkiye sahip olduklarını göstermektedir.

ARTICLE INFO

Article Type

Research Article

Keywords

Stock Price

Banking

Panel Data Analyze

Received: Jun, 25, 2024

Accepted: Oct, 07, 2024

ABSTRACT

Estimating the factors affecting stock prices is an important issue in terms of selecting investments that will provide sustainable profitability. Therefore, the aim of this study is to determine the financial ratios that affect the stock prices of banks in the Turkish banking sector. For this purpose, panel data analysis is performed with data covering the period 2015-2023. In the analysis, annual financial ratios of 10 deposit banks in Türkiye banking sector were used as data and Breusch and Pagan Lagrangian Multiplier, Breusch Pagan and Cook Eeisberg test, Wooldridge Autocorrelation test and Arellano-Froot-Rogers estimation methods were used as model. The study found that, total deposits/total assets, net profits (loss)/total assets, and interest income/interest expenses ratios have a positive effect on the stock prices, while financial assets (net)/total assets, total loans/total assets and liquid assets/total assets ratios have negative effect on the stock prices.

Extended Abstract

The aim: Value of Banks is affected by several factors such as the bank's internal condition and others related to the external environment (Broby, 2021:11). The relative importance of these factors varies depending on the degree and severity of the impact. And it is necessary to study these factors and specify their importance in affecting the stock prices. Financial factors are the primary factors affecting stock prices.

The relationship between financial ratios and stock price are interesting to different groups of financial managers, financial analysts, and economists. In recent years, with the development of

¹ Bu çalışma birinci yazarın doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

investments in shares, banks have been required to supply further information about their financial status. The traditional concept of the market has become rather limited (Kliestik ve d, 2020:76), and thus investments in shares have lengthened to concerns of a socio-economic nature. The stock market is an efficient instrument for channelling capital and quickly presenting the prices of assets and production factors to their marginality. To this end, the market uses financial ratios which can represent this type of information (Husain ve Sunardi, 2020:24).

Predicting the factors affecting investment decisions and stock prices in banking is an important issue for investors. Therefore, this study aims to specify the financial ratios affecting the stock prices of banks in Türkiye banking sector.

Methods: The analysis process in the study is as follows: First, to solve multicollinearity problem the Pearson correlation test and Variance Inflation Factor (VIF) were applied and then descriptive statistics are presented. Then, in order to determine which model was appropriate, the Breusch and Pagan Lagrangian multiplier test was applied and it was seen that the classical model was appropriate to the analysis. Thereupon, the Breusch Pagan and Cook Weisberg heteroscedasticity test was applied and it was specified that the model have heteroscedasticity. Similarly, by applying the Wooldridge autocorrelation test, it was observed that the model did not have autocorrelation. Since the model had heteroscedasticity and did not have autocorrelation, the Arellano-Froot-Rogers Estimation model was used to obtain regression results.

Findings: As a result of the panel data analysis applied to estimate the financial ratios related to the market prices of the banking sector. By using them as independent variables, it was determined that six independent variables had significant relationship with the market prices.

First of all, positive effect of 1.96 was found between total deposit/total assets ratio and the stock price of banks. That is, as total deposit/total assets ratio increases, the stock price increases. Second, positive effect of 22.81 was found between the return on assets ratio and the stock price of banks. This means that as the total deposits/total assets ratio increases, the stock price increases. Third, positive relationship of 0.32 was found between the interest income/interest expenses ratio and the stock price of banks. Therefore, when the interest income/interest expense ratio increases, it also causes the stock price to increase. Fourth, negative effect of 3.76 was found between financial assets/total assets ratio and the stock price of banks. This means that as the financial assets/total assets ratio increases, stock price returns of bank decreases. Fifth, negative effect of 5.62 was found between total loans/total assets ratio and the stock price of bank. This means that as the total loans/total assets ratio increases, the stock price decreases. Sixth, negative effect of 1.99 was found between liquid assets/total assets ratio and stock price of banks. Therefore, as the liquid assets/total assets ratio increases, the stock price decreases.

Conclusion: This study aims to determine the financial factors affecting the stock prices of banks operating in Turkish deposit banks. The study uses annual data for the period 2015-2023 and the panel data analysis method. For this purpose, stock price returns are included as dependent variables, and total deposits/total assets, financial assets (net)/total assets, total loans/total assets, liquid assets/total assets, asset profitability, interest income/interest expenses and interest income/total income ratios are included in the model as independent variables.

As a result of the panel data analysis, it is seen that total deposits/total assets, net profit/total assets and interest income/interest expenses ratios have positive effect on stock prices, while financial assets (net)/total assets, total loans/total assets and liquid assets/total assets ratios have negative effect.

These results can be used in the process of developing financial performance and risk management policies of deposit banks. Therefore, in addition to increasing their total deposits, active profitability and interest income, reducing their financial assets, total loans and liquid assets

may play an important role in increasing their stock prices within the scope of the characteristics of the analysis period.

1. Giriş

Bankacılık sektörü, ekonomideki en hayati sektörlerden biri olarak kabul edilmektedir (Yücel, 2021: 61). Bu durum, çeşitli ekonomik birimler arasında finansal aracılık rolü üstlenmesinden kaynaklanmaktadır. Bankalar, bireylerden ve şirketlerden tasarrufları toplayarak ekonomik faaliyetlere kanalize etmektedirler. Başka bir deyişle, mevduat olarak topladıkları paraları kredi şeklinde bireysel ve kurumsal ekonomik birimlere aktarmaktadırlar.

Banka değerinin maksimize edilmesi, bankanın paydaşlarını tatmin etmesi açısından kritik bir unsur olarak görülmektedir. Yine, banka değerinin maksimize edilmesi, bankanın sürekliliği ve hayatta kalması için önemli bir faktördür (Sevik ve Çekmecelioglu, 2022: 365). Ticari bankalar, mümkün olan en düşük maliyetle en yüksek miktarda mevduat ve fon temin ederek, bunları en yüksek getiri sağlayan kredi ve finansal yatırımlara dönüştürmek suretiyle pay senedi değerini maksimize etmeyi amaçlamaktadırlar.

Ticari bankaların pay senetlerinin maksimizasyonu, içsel ve dışsal bir çok değişkenin etkileşimine bağlı kompleks bir süreçtir. Bu değişkenlerin göreceli değerleri, ekonomik koşullara ve bankanın özelliklerine göre dinamik bir yapı sergilemektedir. Dolayısıyla, bankacılık literatüründe pay senedi değerini etkileyen faktörlerin, özellikle finansal faktörlerin analiz edilmesi önem arz eden bir konu olmaktadır (Ünal ve diğerleri, 2022: 445).

Bu makale, Türkiye'deki mevduat bankalarının pay senedi fiyatlarını etkileyen finansal oranları panel veri analizi yöntemiyle belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada bağımlı değişken olarak pay senedi getirisi, bağımsız değişkenler olarak ise toplam mevduat/toplam aktifler, finansal varlıklar (net)/toplam aktifler, toplam krediler/toplam aktifler, likit aktifler/toplam aktifler, net kar (zarar)/toplam aktifler, faiz gelirleri/faiz giderleri ve faiz gelirleri/toplam gelirler oranları kullanılmaktadır. Analiz, 2015-2023 dönemine ait 10 bankanın verilerini içermektedir.

Bu çalışmada, sırasıyla pay senetlerinin getirilerini etkileyen faktörler, analizde kullanılan finansal oranlar değerlendirilmekte, literatür taraması yapılmakta, veri seti ve ekonometrik model açıklanmakta, analiz yapılarak elde edilen bulgular ortaya konmakta ve son olarak sonuç ve değerlendirmeye yer verilmektedir.

2. Pay Senetlerinin Getirilerini Etkileyen Faktörler

2.1. Makroekonomik Faktörler

Pay senetlerinin getirilerini etkileyen faktörler arasında en önemlilerinden biri, makroekonomik faktörlerdir. Makroekonomik faktörler arasında enflasyon, faiz oranları ve döviz kurları bulunmaktadır. Bu faktörlerin ekonomik büyüme, para politikaları ve uluslararası ticaret gibi geniş ölçekli konularla bağlantılı olduğu bilinmektedir. Bu nedenle pay senetlerinin getirileri üzerinde ciddi etkileri olabilir (İlgin, 2022).

2.2. Mikroekonomik Faktörler

Pay senetlerinin getirilerini etkileyen mikroekonomik faktörlerden biri şirket performansıdır. Şirketin gelirleri, giderleri, kâr marjları, finansal performansı, büyüme potansiyeli ve borçluluk durumu gibi faktörler, pay senedi performansını belirlemede önemli rol oynar. Ayrıca rekabet ortamı da pay senetlerinin getirilerini etkileyen bir diğer mikroekonomik faktördür. Rekabetin yoğunluğu, pazar payı ve şirketin pazarlama ve satış stratejileri rekabet ortamının pay senedi performansı üzerinde belirleyici etkilere sahiptir (Çilesiz ve Dayı, 2021).

2.3. Sektörel Faktörler

Pay senetlerinin getirilerini etkileyen faktörler arasında sektörel büyüme ve dönemsel eğilimlerin önemli bir yeri bulunmaktadır. Özellikle sektördeki büyüme potansiyeli, sektördeki rekabet düzeyi ve sektöre özgü dönemsel trendler, pay senetlerinin performansını etkileyebilir. Ayrıca, regülasyon ve yasal çerçeve de sektörel faktörler arasında yer almaktadır ve pay senetlerinin getirilerini ciddi şekilde etkileyebilir. Hangi sektörde yatırım yapılacağına karar verirken bu faktörlerin dikkate alınması, yatırımcılar için oldukça önemlidir (Çömlekçi ve d., 2013).

2.4. Uluslararası Faktörler

Uluslararası faktörler, pay senetlerinin getirilerini etkileyen önemli unsurlardan biridir. Küresel ekonomik durum, dünya genelindeki büyüme, işsizlik oranları, ticaret hacmi gibi faktörlerin pay senetlerinin performansını etkilediği bilinmektedir. Diğer yandan jeopolitik riskler, politik belirsizlikler, savaşlar, terör saldırıları gibi uluslararası olayların pay senetlerine etkisi de göz ardı edilemez. Bu sebeple yatırımcıların uluslararası faktörleri göz önünde bulundurarak portföylerini şekillendirmeleri önemlidir (Varlık, 2023).

2.5. Duygusal ve Psikolojik Faktörler

Pay senetlerinin getirilerini etkileyen duygusal ve psikolojik faktörler arasında yatırımcıların korku, hırs, umut ve panik gibi duygusal tepkileri bulunmaktadır. Yatırımcıların piyasadaki belirsizlik ve volatilité karşısında verdikleri tepkiler, pay senetlerinin fiyatlarını ciddi şekilde etkileyebilir. Ayrıca, yatırımcıların genel piyasa algısı, haberlere verdiği hızlı tepkiler ve sosyal medyadaki etkileşimleri de pay senedi getirilerini etkileme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle, duygusal ve psikolojik faktörlerin gelişimini anlamak ve doğru bir şekilde yönetmek, yatırımcıların başarılı bir şekilde portföy performanslarını etkileyebilir (Yılmaz ve Öztürk, 2023).

2.6. Yatırımcı Davranışları

Yatırımcı davranışları, pay senetlerinin getirilerini etkileyen önemli bir faktördür. Yatırımcıların duygusal tepkileri, risk algulamaları ve beklentileri, pay senetlerinin fiyatlarını doğrudan etkileyebilir. Örneğin, piyasada olumlu bir haberin yayılmasıyla yatırımcılar genellikle alım yapmaya yönelirken, olumsuz bir haberle panik satışları görülebilir. Ayrıca, yatırımcıların kitle psikolojisi, pay senetlerinin aşırı alım veya aşırı satım durumlarına gelmesine neden olabilir. Bu nedenle, yatırımcı davranışlarının yakından takip edilmesi ve analiz edilmesi, pay senetlerinin getirilerini tahmin etmek ve anlamak için önemlidir (Akal ve Kılıç, 2020).

3. Analizde Kullanılan Finansal Oranların Değerlendirilmesi

Banka mevduatı ile pay senedi fiyatları arasındaki ilişki, bankaların likiditesi ve güçlülüğü ile ilgilidir. Diğer bir ifade ile bankaların risk toleransı ve kredi verme kapasitesi ile doğrudan bağlantılı olan mevduat miktarı, bankanın mali durumu ve performansı hakkında önemli ipuçları sunmaktadır. Bu nedenle, mevduat ile pay senedi fiyatı arasındaki ilişkinin belirlenmesi, bankacılık sektörünün finansal sağlamlığı ve istikrarı açısından kritik öneme sahiptir (Karakas, 2022). Piyasa faiz oranlarının yükselmesi, sabit faizli mevduatlardan dolayı, bankanın karlılığını azaltacağından, bankanın pay senedi fiyatının düşmesine sebep olabilir. Benzer şekilde, piyasa faiz oranlarının düşmesi, sabit faizli mevduatlardan dolayı bankanın karlılığını artıracığından pay senedi fiyatının atmasına sebep olabilir. Dolayısıyla, mevduatlar ile pay senedi fiyatı arasındaki ilişki, analiz dönemindeki makroekonomik faktörlerin, özellikle piyasa faiz oranlarının değişimine bağlı olarak farklılık gösterebilir.

Bankaların toplam kredileri ve pay senedi fiyatları arasındaki ilişki, kredi verme politikalarıyla ve piyasa beklentileriyle yakından ilişkilidir. Bankaların toplam kredilerinin pay senedi fiyatları üzerindeki etkilerini anlamak için kredi büyümesi, kredi kalitesi ve faiz oranları gibi faktörlerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu ilişkilerin anlaşılması, bankacılık sektörünün

istikrarını ve ekonominin genel durumunu anlamak adına önemli olmaktadır (Kantar ve Düzer, 2022:191). Dolayısıyla, yapılan analiz dönemindeki ekonomik durum ve faiz oranlarındaki değişmelere bağlı olarak, banka kredileri ile pay senedi arasındaki ilişki değişiklik gösterebilir.

Bankaların portföylerinde yer alan pay senetleri, tahviller ve türev ürünler gibi finansal varlıklar, bankaların pay senedi fiyatlarını doğrudan etkileyebilen önemli bir faktördür. Bu nedenle, bankaların pay senedi fiyatlarının finansal varlıklarına olan hassasiyetlerinin analiz edilmesi önem arz etmektedir. Bununla birlikte, bankaların pay senedi fiyatları, faiz oranları, enflasyon oranları ve döviz kurları gibi makroekonomik faktörlerin azalış veya artışlarına bağlı olarak farklı şekillerde etkilenirler. Örneğin, faiz ve enflasyon oranlarındaki yükselme, bankaların finansal aktiflerinin getirilerini olumsuz etkileyebilir ve bu durum pay senedi fiyatlarında düşüşe yol açabilir. Dolayısıyla, finansal aktiflerin bankaların pay senedi fiyatları üzerindeki etkisi, dikkate alınması gereken karmaşık ve çok değişkenli bir konudur (Güzel, 2022:563). Bu etki, yapılan analiz dönemindeki makroekonomik faktörlerdeki değişime paralel olarak farklılık gösterebilir.

Yüksek seviyede likit varlık bulundurulması, bankaların beklenmedik para çekilişi risklerini azaltmaktadır. Bu durum, yatırımcılar tarafından güvenilir bir finansal yapı olarak algılanmakta ve bankaların pay senedi fiyatlarını olumlu etkileyebilmektedir. Ancak, yüksek likidite aynı zamanda fonların atıl kalması sebebiyle bankanın karlılığının düşmesi anlamına da geldiğinden, pay senetlerinin piyasa fiyatlarının düşmesi de söz konusu olabilir (Mirgen, 2024:97).

Bankaların aktif karlılığı, aktifler üzerinden elde edilen karı göstermektedir. Yüksek aktif karlılığı, bankaların etkin bir şekilde kaynak kullandıklarını ve yüksek bir verimlilik elde ettiklerini gösterir. Bu durum, yatırımcılar tarafından olumlu karşılanır ve bankaların pay senedi fiyatlarını yükseltebilir. Aktif karlılığının düşük olması ise bankaların kaynaklarını verimsiz kullandıklarına ve karlılıklarının zayıf olduğuna işaret ederek pay senedi fiyatlarını olumsuz etkileyebilir (Öncü, 2021:484).

Bankaların faiz gelirleri, kredi faizleri, mevduat faizleri ve diğer finansal ürünlerden elde edilen faiz gelirlerini ifade etmektedir. Faiz gelirlerinin artması, bankaların karlılığını artırmakta ve pay senedi fiyatlarına olumlu olarak yansımaktadır. Benzer şekilde, faiz giderlerinin düşmesi de bankaların karlılığını artırmakta ve pay senedi fiyatlarını pozitif olarak etkilemektedir. Bankacılık sektöründe faiz gelirleri ve faiz giderleri ile pay senedi fiyatları arasındaki ilişkiyi incelemek, sektördeki finansal performansı anlamak ve geleceğe dair tahminde bulunmak adına önemli bir konu olmaktadır (Simões, 2023:359).

4. Literatür Taraması

Bankacılık sektöründe pay senedi fiyatları üzerinde etkili olan finansal oranların belirlenmesine yönelik birçok çalışma yapılmıştır. Alswalmeh ve Dali (2019) tarafından yapılan çalışmada, 2005-2017 döneminde AMMAN Borsasında işlem gören on dört bankanın pay senedi fiyatlarının finansal oranlardan etkilenip etkilenmediği incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, borç oranı ve aktif karlılığının, pay senedi fiyatı ile pozitif ilişkili olduğu bulunmuştur.

Riwayati ve Aviliani (2022) tarafında yapılan araştırmada, aktif karlılığı, öz sermaye karlılığı ve pay başına kazancın pay senedi fiyatları üzerindeki etkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuçlar, aktif karlılığı ve pay başına kazancın pay senedi fiyatları üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkiye sahip olduklarını, öz sermaye karlılığının ise pay senedi fiyatları üzerinde bir etkiye sahip olmadığını göstermiştir.

Alaagam (2019) tarafından yapılan çalışmada, karlılık oranları ile Suudi Arabistan'daki bankaların borsa fiyatları arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Bankaların 2011-2018 yılları arasındaki çeyrek dönemlik karlılık oranları ve pay senedi fiyat verileri panel veri regresyon

modeli ile analiz edilmiştir. Çalışmanın sonuçları, kısa vadede aktif karlılığı ile pay senedi fiyatları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Pramiswari ve Dewi (2020) tarafından yapılan çalışmada, net kar marjı, aktif karlılığı ve öz sermaye karlılığının pay senedi fiyatları üzerindeki etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, 2015-2018 dönemi için Endonezya Borsası'ndaki banka verileri ile yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, net kar marjı ve aktif karlılığının pay senedi fiyatları üzerinde pozitif etkiye sahip oldukları, öz sermaye karlılığının ise pay senedi fiyatları üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir.

Lewellen (2004) tarafından yapılan çalışmada, temettü getirisi gibi finansal oranların pay senedi fiyatlarını tahmin edip edemeyeceği, Amerikan pay senedi piyasasında araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda, 1946-2000 dönemi boyunca temettü getirilerinin pay senedi fiyatlarını tahmin edebildiğini ortaya koymuştur.

Chu ve Lim (1998) yaptıkları çalışmada, 1992-1996 yıllarında Singapur'da faaliyet gösteren bankaların pay senedi performansı ile kâr pay ödemeleri arasındaki ilişkiyi analiz etmişlerdir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, pay senedi performansı ile temettü ödemeleri arasında pozitif ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Bektaş ve Tekin (2013) yaptıkları çalışmada, 2011 yılında Türkiye'de faaliyet gösteren 11 bankanın finansal oranları ile borsa performansı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Özellikle, aktif getiri oranı ile piyasa değeri/defter değeri oranı arasındaki pozitif ilişki üzerinde durulmuştur. Araştırmacılar, bu iki oran arasındaki ilişkinin bankaların pay senedi getirilerini etkilediğini ve dolayısıyla yatırımcıların karar verme süreçlerinde bu ilişkinin dikkate alınmasının önemli olduğunu vurgulamaktadırlar.

Reis, Kılıç ve Buğan (2016) yaptıkları çalışmada, bankacılık sistemi kârlılığının belirleyicilerini tahmin etmek için, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda (BİST) işlem gören 14 bankanın 2009-2013 yılları arasındaki verilerini kullanarak analiz yapmışlardır. Analiz sonucunda, aktif karlılığı ile kredi/mevduat ve kaldıraç oranı arasında negatif ilişki bulunurken, aktif karlılığı ile pay senedi fiyatı arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Erdoğan (2024) tarafından yapılan çalışmada, BİST'te işlem gören mevduat bankalarının 2008-2023 dönemde pay senedi fiyatını etkileyen finansal oranları araştırılmıştır. Çalışmada, aktif kârlılığı, öz kaynak kârlılığı, sermaye yeterlik oranı, Türk parası varlıklar/toplam varlıklar, toplam mevduat/toplam varlıklar, toplam krediler/toplam mevduat, duran varlıklar/toplam varlıklar ve likit varlıklar/toplam varlıklar değişkenleri, panel veri modelleri kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, öz kaynak kârlılığı ile pay senedi fiyatı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Korkmaz ve Dilmaç (2018) yaptıkları çalışmada, 2008-2015 dönemine ait 12 banka ve 5 sigorta şirketinin üç aylık verilerini kullanarak, bankaların ve sigorta şirketlerinin pay senedi değerleri ile ilişkili olan faktörleri analiz etmişlerdir. Analiz sonucunda, bankalarda pay senedi değeri ile aktif büyüklüğü ve kaldıraç oranı arasında negatif, maddi olmayan varlıklar ile öz kaynak kârlılığı arasında ise pozitif bir ilişki bulunmuşlardır.

Literatür taramasında yer alan yurt dışında yapılmış çalışmaların sonuçlarına göre, Alswalmeh ve Dali (2019), Riwayati ve Aviliani (2022), Alaagam (2019), Pramiswari ve Dewi (2020), bankaların pay senedi fiyatı üzerinde, aktif karlılığı oranının pozitif etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşın, yapılan bazı çalışmaların sonucunda, Riwayati ve Aviliani (2022), Pramiswari ve Dewi (2020), bankaların pay senedi fiyatı üzerinde öz sermaye karlılığının etkili olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, Lewellen (2004) ve Chu ve Lim (1998) tarafından yapılan çalışma sonucunda, temettü ödemelerinin bankaların pay senedi fiyatı üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Literatür taramasında yer alan yurt içinde yapılmış çalışmaların sonuçlarına göre, Bektaş ve Tekin (2013), Rees, Kılıç ve Buğan (2016), bankaların pay senedi fiyatı üzerinde, aktif karlılık oranının pozitif etkiye sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca, Erdoğan (2024) ve Korkmaz ve Dilmaç (2018) tarafından yapılan çalışmalar sonucunda, bankaların pay senedi fiyatı üzerinde, öz sermaye karlılığının da pozitif etkiye sahip olduğu görülmektedir.

5. Yöntem ve Veriler

Bu çalışmada, bankaların pay senedi getirileri üzerinde etkili olan finansal faktörleri belirlemek amacıyla panel veri analizi yöntemi kullanılmaktadır. Panel veri analizi, ekonometri ve istatistikte karmaşık sosyo-ekonomik olayları incelemek için kullanılan güçlü bir araçtır. Bu yöntem, zamana bağlı ve kesitsel veri kümelerini birleştirerek, geleneksel yöntemlerle elde edilemeyen derin ve kapsamlı analizler sunmaktadır. Çeşitli sektörlerde, akademik çalışmalarda, ekonomi ve finans alanlarında, sağlık ve eğitim sektörlerinde, endüstri mühendisliği ve lojistik yönetiminde, kamu politikalarında, pazarlama araştırmalarında, tıp araştırmalarında ve daha birçok alanda geniş bir uygulama yelpazesine sahiptir (Meta, 2022:1141).

Panel veriler, zamana bağlı ve kesitsel boyutları içeren, birden fazla gözlem birimini (kişi, firma, ülke veya bölge) kapsayan veri kümeleridir. Bu veri setleri, zamana bağlı değişkenlikleri ve gözlem birimlerinin sabit özelliklerini bir araya getirerek, sosyo-ekonomik olgulardaki karmaşık ilişkileri analiz etmek için güçlü bir araç sunmaktadır. Panel verilerin yapısı, hem bireysel düzeydeki değişimleri hem de genel eğilimleri aynı anda inceleme imkânı sunarak, geleneksel veri analiz yöntemlerine kıyasla daha derin ve kapsamlı analizler yapılmasını sağlamaktadır (Awan, vd. 2020: 8).

Panel veri analizi, endojenlik ve seçim yanlılığı gibi geleneksel yöntemlerde göz ardı edilebilen problemlere de çözüm sunarak, daha sağlam ve güvenilir bulgular elde edilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu sayede panel veri analizi, çeşitli sektörlerde yürütülen araştırma çalışmalarında ve politika oluşturma süreçlerinde son derece önemli bir rol oynamaktadır (Wardhana ve Indawati, 2021:439).

Panel veri analizinin sağladığı avantajların başında veri setlerinin zaman ve mekân boyutlarını da içermesi gelmektedir. Bu sayede araştırmacılar, farklı zaman dilimlerinde ve farklı bölgelerde gözlemlenen değişkenler arasındaki ilişkileri inceleyebilir ve neden-sonuç ilişkilerini daha net bir şekilde ortaya koyabilirler (Pehlivan, 2023:51).

Panel veri analizinde istatistik ve ekonometri bilgisi, değişkenler arasındaki ilişkilerin anlaşılması, modele uyarılma ve tahminlerin yapılması gibi aşamalar için gereklidir. Bu nedenle, panel veri yöntemini kullanabilmek için istatistik ve ekonometri konularında derinlemesine bilgi sahibi olunması gerekmektedir (Türkcan ve d., 2024:37).

Panel veri yöntemi aşağıdaki gibi ifade edilebilir (Kaygın, 2013:67):

$$Y_{it} = \beta_{0it} + \beta_{1it}X_{1it} + \beta_{2it}X_{2it} + \dots + \beta_{kit}X_{kit} + u_{it} \quad (1)$$

Ya da;

$$Y_{it} = \beta_{0it} + \sum_{k=1}^k \beta_{kit} X_{kit} + u_{it} \quad (2)$$

$$i = 1, \dots, N \quad t = 1, \dots, T$$

i : gözlem birimini, t : zaman dilimini, k : k 'inci açıklayıcı değişkeni, β_0 : kesişme noktasını, β_k : bağımsız değişkenlerin katsayısını ve u_{it} : hata terimini göstermektedir.

Panel veri modelleri, sabit etkiler modeli ve rastgele etkiler modeli olmak üzere iki temel türe ayrılmaktadır. Sabit etkiler modeli, gözlemlenen ve gözlemlenemeyen sabit etkileri dikkate alırken,

rastgele etkiler modeli, bu etkilerin rastgele olduğunu varsayar ve farklı birimler arasındaki farklılıkları incelemek için kullanılır (Kıral ve Çelik, 2020:7). Bu yöntemlerin her ikisinde de, U_{it} hatalarının bütün zaman dönemlerinde ve bütün birimler için bağımsız normal dağıldığı $[N(0, [\sigma^2]_{-u})]$ varsayılmaktadır.

Klasik havuzlanmış yöntem, hata terimlerinin benzer şekilde ve bağımsız olarak dağıldığını, bağımsız değişkenlerle ilişkisiz olduğunu varsayar ve panel verilerinin özelliklerini göz ardı eder. Sabit etki modeli ise, regresyona dahil edilmeyen ve gözlemlenemeyen spesifik sabit etkinin bağımsız değişkenlerle korelasyona sahip olduğunu varsayar. Buna karşılık, rastgele etki modeli sabit etki ile bağımsız değişkenler arasında bir korelasyon olmadığını varsayar. Klasik modelin uygunluğunu değerlendirmek için Breusch-Pagan/LM testi kullanılır. Eğer klasik model uygun değilse, Hausman testi ile sabit etki veya rastgele etki modelinin seçimi yapılır (Aktaş ve İlgin, 2019: 2790).

Panel veri analizinde aşağıdaki doğrusal regresyon modeli oluşturulmaktadır;

$$PD_{it} = b_0 + b_1TMTA_{it} + b_2FATA_{it} + b_3TKTA_{it} + b_4LATA_{it} + b_5AK_{it} + b_6FGLFGD_{it} + b_7FGLTGL_{it} + e_{it}$$

Yukarıdaki modelde yer alan i ; bankayı, t ; dönemi, PD ; Pay senedi fiyat getirilerini, $TMTA$; toplam mevduat/toplam aktif oranını, $FATA$; finansal aktifler (net)/toplam aktif oranını, $TKTA$; toplam krediler/toplam aktif oranını, $LATA$; likit aktifler/toplam aktifler oranını, AK ; aktif karlılığını, $FGLFGD$; faiz gelirleri/faiz giderler oranını, $FGLTGL$; faiz gelirleri/toplam gelirler oranını ve e_{it} ; bağımlı değişkeni etkileyen bağımsız değişkenler dışındaki değişkenleri ifade eden hata terimidir.

Aşağıdaki Tablo 1'de, analizde kullanılan bağımlı ve bağımsız değişkenler ve nasıl hesaplandıkları yer almaktadır.

Tablo 1: Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler

Değişkenler	KOD	Nasıl Hesaplandığı
Bağımlı Değişken	PD	$[(\text{Yıl sonu pay senedi fiyatı} - \text{önceki yıl sonu pay senedi fiyatı}) / \text{önceki yıl sonu pay senedi fiyatı}] * 100$
Bağımsız Değişkenler	TMTA	$[\text{Toplam Mevduat} / \text{Toplam Aktifler}] * 100$
	FATA	$[\text{Finansal Aktifler (Net)} / \text{Toplam Aktifler}] * 100$
	TKTA	$[\text{Toplam Krediler} / \text{Toplam Aktifler}] * 100$
	LATA	$[\text{Likit Aktifler} / \text{Toplam Aktifler}] * 100$
	AK	$[\text{Net kar} / \text{Toplam Aktifler}] * 100$
	FGLFGD	$[\text{Faiz Gelirler} / \text{Faiz Giderler}] * 100$
	FGLTGL	$[\text{Faiz Gelirler} / \text{Toplam Gelirler}] * 100$

Analizde kullanılan veriler, Türkiye Bankalar Birliği-İstatistik Raporlar ve Investing internet sitelerinden yararlanılarak elde edilmiştir.

Aşağıdaki Tablo 2'de, analizde kullanılan banka isimleri yer almaktadır. Bankaların 10 banka ile sınırlı tutulmasının temel sebebi, diğer bankalar için gerekli verilerin elde edilememiş olmasıdır.

Tablo 2: Çalışmada Kullanılan Bankalar

Banka İsimleri	
Halk Bankası	Yapı Kredi Bankası
Vakıf Bankası	Alternatif Bank
Akbank	Garanti Bankası
Şekerbank	QNB Finansbank
İş Bankası	HSBC Bank

6. Analiz

Stata programı kullanılarak yapılan analizde, korelasyon analizi, tanımlayıcı istatistik, Breusch-Pagan Lagrange Çarpanı Testi, Breusch-Pagan/Cook-Weisberg testi, Wooldridge testi ve Arellano, Froot ve Rogers tahmincisi yöntemleri kullanılmaktadır.

Bağımsız değişkenler arasındaki çoklu bağlantı sorununu test etmek için Pearson korelasyon katsayısına bakılarak, pozitif korelasyonu 0,50 ve üzerinde olan bağımsız değişkenler Tablo 3'te görüldüğü gibi analize dahil edilmemektedir.

Tablo 3: Korelasyon Katsayıları

	PD	TMTA	FATA	TKTA	LATA	AK	FGLFGD	FGLTGL
PD	1.00							
TMTA	0.20	1.00						
FATA	0.05	0.35	1.00					
TKTA	-0.27	-0.31	-0.83	1.00				
LATA	-0.09	0.18	0.30	-0,49	1.00			
AK	0.63	0.08	0.38	-0.52	0,01	1.00		
FGLFGD	0.33	-0.02	-0.04	0,01	0.05	0.32	1.00	
FGLTGL	-0.20	-0.15	-0,35	0,47	-0.49	-0.43	-0.10	1.00

Ayrıca, çoklu doğrusal bağlantının olup olmadığının belirlenmesinde Varyans Enflasyon Faktörü (VIF) değerlerine bakılmaktadır. Kullanılan VIF testinde, VIF değerlerinin 10'dan küçük olması durumunda, çoklu doğrusal bağlantının olmadığı anlaşılmaktadır (Çelik, 2021:81). Aşağıdaki Tablo 4'te yer alan VIF değerleri 10'dan küçük olduğu için, analizde kullanılan bağımsız değişkenlerin çoklu doğrusal bağlantı problemine sahip olmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 4: Varyans Enflasyon Faktörü (VIF) testi

Değişkenler	VIF	1/VIF
TKTA	5.59	0.17
FATA	3.59	0.27
AK	2.31	0.43
LATA	2.07	0.48
FGLTGL	1.74	0.57
FGLFGD	1.24	0.80
TMTA	1.16	0.86

Analizde kullanılan değişkenlere ilişkin maksimum, minimum, standart sapma ve ortalama istatistikler aşağıdaki Tablo 5'te yer almaktadır:

Tablo 5: Değişkenlere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Obs	Mean	Std. Dev.	Min.	Max.
PD	90	22.86	66.67	-53,77	308,62
TMTA	90	62.70	8.07	38.50	85.30
FATA	90	25.00	11.13	6.40	62.90
TKTA	90	60.70	7.10	33.70	73.90
LATA	90	21.00	8.55	8.40	51.50
AK	90	1.63	1.39	-1.30	6.30
FGLFGD	90	181.41	37.48	115.70	296.00
FGLTGL	90	86.14	7.65	66.30	102.50

Kullanılan verilere uygun modeli belirlemek amacıyla, aşağıdaki Breusch-Pagan/Lagrange-Multiplier testi uygulanmakta ve sonuçlara göre klasik ve rastgele modeller seçilmektedir.

Aşağıdaki Tablo 6'da görüldüğü gibi (prob.) değerinin 0.4782 olması, yani 0.05'ten büyük olması, H_0 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir. Dolayısıyla bankalar arasında farklılık yoktur ve klasik havuzlanmış panel veri modeli, kullanılan verilere en uygun modeldir.

Tablo 6: Breusch Pagan/Lagrange Multiplier Testi

			Var	SD = sqrt(Var)
		PD	4445.986	66.67823
		E	1964.91	44.32731
		U	253.3677	15.91753
Test: Var(u)	0			
		chibar2(01)	=	0.02
		Prob > chibar2	=	0.4782

Modelin değişen varyans durumunu belirlemek için uygulanan Breusch-Pagan/Cook-Weisberg testi sonuçları, aşağıdaki Tablo 7'de görülmekte olup, bütün testler için (prob.) değerleri 0.05'ten küçük olduğundan, H_0 hipotezinin reddedildiği ve dolayısıyla değişen varyansın olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 7: Breusch-Pagan/Cook-Weisberg Heteroskedasite Testi

1. Aşama	2. Aşama
chi2(1) : 28.52 Prob > chi2 : 0.0000	F(1, 88) : 10.29 Prob > F : 0.0019
3. Aşama	4. Aşama
chi2(1) : 9.43 Prob > chi2 : 0.0021	chi2(9) : 38.16 Prob > chi2 : 0.0000

Wooldridge testi, analizde kullanılan birleştirilmiş klasik panel verilerinin oto korelasyonunu belirleyen bir testtir. Aşağıdaki Tablo 8'de görülen test sonuçlarına göre, olasılık değeri 0.05'ten büyük olduğundan, H_0 hipotezinin kabul edildiği ve modelin otokorelasyona sahip olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 8: Oto Korelasyon Wooldridge Testi

F (1, 9) = 3.078
Prob > F = 0.1133

Analizde kullanılan verilerde değişen varyansın varlığı ve oto korelasyonun olmaması nedeniyle, Arellano, Froot ve Rogers tahmin yöntemi kullanılmaktadır. Aşağıdaki Tablo 9'da, modelin açıklama gücünün (R^2) 0.56 olduğu, TMTA, FATA, TKTA, LATA, AK ve FGLFGD değişkenlerinin anlamlı olduğu ve FGLTGL değişkeninin anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 9'da yer alan sonuçlara göre anlamlı olan değişkenlerden TMTA, AK ve FGLFGD değişkenlerinin pozitif etkiye sahip oldukları, TMTA ve AK değişkenlerinin %1 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı oldukları, FGLFGD değişkeninin ise %10 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu, buna karşın, FATA, TKTA ve LATA değişkenlerinin negatif etkiye sahip oldukları ve üç değişkenin de %1 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı oldukları görülmektedir.

Tablo 9: Havuzlanmış En Küçük Kareler Regresyonu

PD	Coefficient	Robust Std. Err.	t	P>t	[95% conf. interval]	
TMTA	1.96086	0.3018699	6.50	0.000***	1.277983	2.643737
FATA	- 3.766477	0.3772006	-9.99	0.000***	-4.619764	-2.91319
TKTA	- 5.621325	0.9793563	-5.74	0.000***	-7.836783	-3.40587
LATA	- 1.998824	0.5048938	-3.96	0.003***	-3.140973	-0.85667
AK	22.81912	6.3147330	3.61	0.006***	8.534206	37.10404
FGLFGD	0.325565	0.1469623	2.22	0.054*	-0.006887	0.658017
FGLTGL	-0.052640	0.6161247	-0.09	0.934	-1.446411	1.341131
_cons	385.5946	121.3468	2.35	0.043	11.08913	560.10
Obs	90					
F(7, 9)	24.73					
Prob > F	0.0000					
R-squared	0.5659					
Root MSE	45.77					

(Std.err. adjusted for 10 clusters in BANKA)

Not: *, %10 anlamlılık seviyesinde anlamlı; **, %5 anlamlılık seviyesinde anlamlı; ***, %1 anlamlılık seviyesinde anlamlı olduğunu ifade etmektedir.

7. Bulgular

Yapılan analiz sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır;

Toplam Mevduat/Toplam Aktifler Oranı: Bu oran, bankaların pay senedi fiyatı üzerinde 1.96 birimlik anlamlı ve pozitif bir etkiye sahiptir. Bu bulgu, bankaların pay senedi fiyatlarının mevduat miktarı ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Artan mevduat hacmi, bankanın risk taşıma ve borç verme kapasitesini genişleterek kârlılığını ve pay senedi fiyatını artırmaktadır.

Finansal Aktifler (Net)/Toplam Aktifler Oranı: Bu oranın pay senedi fiyatı üzerinde 3.76 birimlik anlamlı ve negatif bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bunun sebebi olarak, finansal varlık satın alımlarının bankaların temel faaliyet alanı olan kredi verme ve borçlanma hedefinden sapması ve bu durumun daha düşük kârlılığa ve dolayısıyla pay senedi fiyatında düşüşe yol açması söylenebilir.

Toplam Krediler/Toplam Aktifler Oranı: Bu oranın pay senedi fiyatı üzerinde 5.62 birimlik anlamlı ve negatif bir etkisi olduğu görülmüştür. Bu etki piyasa faiz oranındaki değişimler neticesinde bankanın kârlılığının düşmesine bağlı olarak ortaya çıkmış olabilir.

Likit Aktifler/Toplam Aktifler Oranı: Bu oranın pay senedi fiyatı üzerinde 1.99 birimlik anlamlı ve negatif bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Bunun sebebi olarak, likit varlıkların fazla olmasının, kaynakların atıl tutulduğunu ve dolayısıyla da bu durumun daha düşük kârlılığa ve pay senedi fiyatında düşüşe yol açtığı söylenebilir.

Aktif Karlılığı Oranı: Bu oran ile bankaların pay senedi fiyatı arasında 22.8 düzeyinde anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, aktif karlılığın artmasıyla birlikte pay senedi fiyatının da arttığını göstermektedir. Bulunan bu sonuç, yurt dışında yapılan çalışmaların, Alswalmeh ve Dali (2019), Riwayati ve Aviliani (2022), Alaagam (2019), Pramiswari ve Dewi (2020) ve yurt içinde yapılan çalışmaların, Bektaş ve Tekin (2013), Reis, Kılıç ve Buğan (2016), sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Faiz Gelirleri/Faiz Giderleri Oranı: Bu oran ile bankaların pay senedi fiyatı arasında 0.32 birimlik anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Bankanın faiz gelirinin artması veya faiz giderlerinin azalması, kârlılığının artması anlamına gelmekte ve bu durum bankanın pay senetlerine olan talebin artmasına ve dolayısıyla da pay senedi fiyatının yükselmesine sebep olmaktadır.

8. Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışma, Türk bankalarının pay senedi fiyatları üzerinde etkili olan finansal faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, 2015-2023 dönemine ait yıllık veriler ve panel veri analiz yöntemi kullanılmaktadır. Bu amaçla, pay senedi fiyat getirileri bağımlı değişken olarak, toplam mevduat/toplam aktifler, finansal aktifler (net)/toplam aktifler, toplam krediler/toplam aktifler, likit aktifler/toplam aktifler, aktif karlılığı, faiz gelirleri/faiz giderleri ve faiz gelirleri/toplam gelirler oranları ise bağımsız değişken olarak modelde yer almaktadır.

Panel veri analizi sonucunda, toplam mevduat/toplam aktifler, net kar/toplam aktifler ve faiz gelirleri/faiz giderleri oranlarının, pay senedi fiyatı üzerinde pozitif bir etkiye sahip oldukları, finansal aktifler (net)/toplam aktifler, toplam krediler/toplam aktifler ve likit aktifler/toplam aktifler oranlarının ise negatif bir etkiye sahip oldukları görülmektedir.

Toplam mevduat/toplam aktifler oranının, pay senedi fiyatı üzerinde pozitif etkiye sahip olması, beklenen bir sonuçtur. Çünkü bankaların kaynaklarının büyük bir kısmını mevduatlar oluşturmaktadır ve mevduatların artmasıyla birlikte, bankanın karlılığı da artarak pay senedinin piyasa fiyatını artırmaktadır. Bununla birlikte, piyasa faiz oranlarındaki değişimler bankanın karlılığı üzerinde etki edebildiği için, elde edilen bu sonuç, analiz dönemindeki piyasa faiz oranı gibi ekonomik şartlar ile birlikte değerlendirilmelidir.

Net kar/toplam aktifler oranının, pay senedinin fiyatı üzerinde pozitif etkiye sahip olması, bankanın karlılığının yüksek olması sebebiyle pay senedine talebin artması ve pay senedinin piyasa fiyatını artması şeklinde açıklanabilir. Bulunan bu sonuç, Alswalmeh ve Dali (2019), Riwayatı ve Aviliani (2022), Alaagam (2019), Pramiswari ve Dewi (2020), Bektaş ve Tekin (2013), Reis, Kılıç ve Buğan (2016) çalışmalarında elde edilen sonuçları desteklemektedir.

Faiz gelirleri/faiz giderleri oranının, pay senedi üzerinde pozitif etkiye sahip olması, bankanın karlılığının artması sonucunda, pay senedinin piyasa fiyatının artmasına sebep olması şeklinde ifade edilebilir. Faiz gelirlerinin artması ve faiz giderlerinin azalması, her ikisi de bankanın karlılığının artmasını sağlayabilir. Burada karlılığın artması, piyasa faiz oranlarındaki artıştan ziyade, bankanın etkili bir faiz politikası izleyerek faiz giderlerini düşürmesinden kaynaklandığı söylenebilir. Çünkü piyasa faiz oranlarının artması, bankanın karlılığını artırmakla birlikte, bankanın gelecekte sağlayacağı nakit akımlarının bugünkü değerini azaltarak bankanın değerinin düşmesine, yani pay senedi fiyatının azalmasına sebep olabilir.

Finansal aktifler (net)/toplam aktifler oranının, pay senedi fiyatı üzerinde negatif etkiye sahip olması, finansal varlıklardaki değer düşüklüğü ile açıklanabilir. Bankaların finansal varlıkları genel olarak faize dayalı olduğu için, faizlerin düşmesi finansal varlıkların getirisini azaltmakta ve dolayısıyla, finansal varlıkların miktarının azalması bankanın karlılığını artırarak pay senedi fiyatını artırmaktadır. Bunun yanında, faizlerin düşmesi bankanın gelecekteki nakit akımlarının bugünkü değerini artırdığından, bankanın pay senedi fiyatı da artabilmektedir.

Toplam krediler/toplam aktifler oranının, pay senedi fiyatı üzerinde negatif etkiye sahip olması, ekonomik faktörlere ve özellikle de piyasa faiz oranlarındaki değişime bağlı olmaktadır. Piyasa faiz oranlarının düşmesi, bankaların kredi getirilerinin azalmasına sebep olmakta ve bankaların pay senedi fiyatının düşmesine sebep olmaktadır. Dolayısıyla, faiz oranlarının azaldığı bir ortamda, daha az kredi kullandırmanın bankanın karlılığını artırarak pay senedi fiyatının artmasına sebep olduğu söylenebilir.

Likit aktifler/toplam aktifler oranının, pay senedi fiyatı üzerinde negatif etkiye sahip olması, likit aktiflerin yüksek olması durumunda, fonların atıl kalması suretiyle bankanın karlılığı düşerek, bankanın pay senedinin fiyatının düşmesine sebep olabileceği şeklinde açıklanabilir. Dolayısıyla, likit aktifleri mümkün olduğunca az bulundurmamak, bankanın karlılığını artırarak pay senedinin fiyatını artırmaktadır.

Yapılan analiz sonucunda bulunan finansal faktörlerin pay senedi fiyatı üzerindeki etkilerini sağlıklı bir şekilde değerlendirebilmek için, yapılan analiz dönemindeki makroekonomik faktörlerin durumunu da dikkate almak gerekir. Elde edilen bu sonuçların, analiz dönemindeki ekonomik şartlara bağlı olarak gerçekleştiği dikkatlerden kaçırılmamalıdır.

Sonuç olarak, 2015-2023 dönemindeki ekonomik şartlara bağlı olarak, Türkiye'deki mevduat bankaların pay senedi fiyatlarının artırılabilmesi için, mevduatların toplam aktif içerisindeki payının, aktif karlılığının ve faiz gelirlerinin artırılması gerekirken, finansal varlıkların aktif içerisindeki payının, kredilerin aktif içerisindeki payının, likit varlıkların aktif içerisindeki payının ve faiz giderlerinin azaltılması gerekir. Bu durumda, bankanın pay senedi fiyatları artarak, bankanın piyasa değerinin yükseltilmesi mümkün olabilir.

Yapılan bu çalışmanın, bankacılık sektöründeki yöneticiler, yatırımcılar ve araştırmacılar için faydalı olacağı düşünülmektedir. Bunun yanında, bu çalışmanın, farklı yıllarda üç ay ve altı ay gibi daha kısa dönemli veriler ile yapılarak karşılaştırmaların yapılması literatüre katkı sağlayabilir.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Bu araştırmanın hazırlanması sırasında herhangi bir dış destek alınmamıştır. Bu çalışma, Prof.Dr. Metin AKTAŞ danışmanlığında Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yürütülen Saeed ABDELFAH'ın doktora tezinden üretilmiştir.

Çatışma Beyanı: Makalenin yazarı olarak herhangi bir çıkar çatışması olmayacağını beyan ederim.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: Yazarların çalışmaya katkı oranı eşittir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı: Bu araştırmanın her aşamasında "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi"nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede "Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerin hiçbiri uygulanmamıştır. Çalışmanın yazımı sırasında etik kurallara uygun olarak alıntılar yapılmış ve kaynak listesi oluşturulmuştur. Çalışmada intihal kontrolü yapılmıştır.

Kaynakça

- Akal, M. ve Kılıç, E. (2020). Bireylerin Finansal Yatırım Kararlarını Etkileyen Davranışsal Faktörler: İBB Mali Hizmetler Birimi Çalışanları Örneği. *Ekonomik Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 16(1), 131-154.
- Aktaş, M. ve İlgün, Y. (2019) Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarının Piyasa Değerleri Üzerinde Etkili Olan Finansal Oranlar Üzerinde Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(4), 2785-2798.
- Alaagam, A. (2019). The Relationship Between Profitability and Stock Prices: Evidence from the Saudi Banking Sector. *Research Journal of Finance and Accounting*, 10(14), 91-101.
- Alswalmeh, A. A. A., & Dali, N. R. S. M. (2019, April). Prediction of The Banking Sector Index Using Financial Ratios: An Empirical Study On Amman Stock Exchange. *International Journal of Advanced Research in Economics and Finance*, 1(1), 1-9.
- Awan, A. M., Azam, M., Saeed, I. U., & Bakhtyar, B. (2020). Does Globalization and Financial Sector Development Affect Environmental Quality? A Panel Data Investigation for The Middle East and North African Countries. *Environmental Science and Pollution Research*, 27, 45405-45418.
- Bektaş, H. Ve" Tekin, M. (2013). Finansal Oranlar ve Borsa Performans Oranları İlişkisi: İMKB'de İşlem Gören Bankaların Kanonik Korelasyon Analizi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 34(1), 317-329.
- Broby, D. (2021). Financial Technology and The Future of Banking. *Financial Innovation*, 47(7), 1-19.
- Chu, S. F., Lim, G., H., (1998). Share Performance and Profit Efficiency of Banks in an Oligopolistic Market: Evidence from Singapore. *Journal of Multinational Financial Management*, 8(2-3), 155-168.

- Çelik, Ş. (2021). Otomobil Sahipliğini Etkileyen Faktörlerin Farklı Regresyon Modelleri İle İncelenmesi. *Journal Of Original Studies*, 2(2), 79-85.
- Çilesiz, A. ve Dayı, F. (2021). Dönemsel Hisse Senedi Alım Satım İşleminin Portföy Getirisine Etkisinin BİST 30 Endeksinde İncelenmesi. *İşletme Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 134-145.
- Çömlekçi, İ., Kaya, V., ve Kara, O. (2013). Hisse Senedi Getirilerini Etkileyen Makroekonomik Değişkenler 2002-2012 Türkiye Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 167-176.
- Erdoğan, B. (2024). Bankaların Hisse Senedi Fiyatını Etkileyen Unsurların Panel Veri Modelleri İle Analizi. *Muhasebe Ve Finans İncelemeleri Dergisi*, 7(1), 70-79.
- Güzel, A. (2022). Ticari Bankaların Kârlılığını Etkileyen Yapısal ve Bankaya Özgü Faktörlerin Nisbi Önem Derecesinin Belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 558-577.
- Husain, T. and Sunardi, N. (2020). Firm's Value Prediction Based on Profitability Ratios and Dividend Policy. *Finance & Economics Review*, 2(2), 13-26.
- İlgin, K. S. (2022). Ulusal Ekonomik Politika Belirsizliği ile Borsa Endeksleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Seçilmiş Avrupa Ülkeleri için Ampirik Bir Analiz. *Journal of Economic Policy Researches*, 9(2), 455-474.
- Kantar, L. ve Düzer, M. (2022). Türev Ürün Kullanımının Piyasa Değerine Etkisi: Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi*, 16(2), 189-215.
- Karakaş, A. (2022). Ticari Bankalarda Likiditenin Kârlılık Üzerine Etkisi: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Uygulama. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kaygın, Yerdelen, C. (2013). Hisse Senetleri Fiyatını Etkileyen Faktörlerin Panel Veri Analizi İle İncelenmesi: İmalat Sektörü Üzerine Bir Uygulama. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kıral, G., & Çelik, C. (2020). Panel verileri ile Türkiye’de konut fiyatlarını etkileyen faktörlerin tespiti ve yapay sinir ağları yaklaşımı. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(2), 1-21.
- Kliestik, T., Valaskova, K., Lazaroiu, G., Kovacova, M., & Vrbka, J. (2020). Remaining Financially Healthy And Competitive: The Role Of Financial Predictors. *Journal Of Competitiveness*, 12(1), 74-92.
- Korkmaz, Ö. ve Dilmaç, M. (2018). Firma Piyasa Değerini Etkileyen Finansal Faktörler: Banka ve Sigorta İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 179-201.
- Lewellen, J. (2004). Predicting returns with financial ratios. *Journal of Financial Economics*, 74(2), 209-235.
- Meta, F. E. (2022). Araştırma Makalesi Bankacılık Sektöründe Kârlılığı Belirleyici Faktörlerin İncelenmesi: Panel Veri Analizi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(2), 1133-1155.
- Mirgen, Ç (2024). The Effect of Debt Structure and Profitability on Financial Success: A Research on BIST Bank Index. *JOEEP: Journal of Emerging Economies and Policy*, 9(2), 91-100.
- Öncü, E. (2021). Balkan Ülkelerinde Banka Karlılığını Etkileyen Faktörler. *Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi*, 4(8), 479-492.

- Pehlivan, A. (2023). Terörizm İle Yolsuzluk Arasındaki İlişki: MENA Ülkeleri Üzerine Panel Veri Analizi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Pramiswari, D. and Dewi, S. (2020). The Effect of Profitability on Return of Banking Companies in Indonesia Stock Exchange. *American Journal of Humanities and Social Sciences*, 4(1), 209-214.
- Reis, Ş. G., Kılıç, Y. ve Buğan, M. F. (2016). Banka Karlılığını Etkileyen Faktörler: Türkiye Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (72), 21-36.
- Riwayati, H. and Aviliani, A. (2022). Analysis Relates to The Impact of Financial Performance On Banking Stock Prices. *International Journal Of Economy, Education And Entrepreneurship*, 2(2), 459-467.
- Sevik, N., ve Çekmecelioglu, H. G. (2022). Kurumsal Kimliğin Gücünün Müşteri Nezdinde Kurumsal İtibar Yaratmadaki Rolü: Bankaların Kurumsal Müşterileri Üzerine Bir Araştırma. *JOEEP: Journal of Emerging Economies and Policy*, 7(2), 361-378.
- Sımões, E. B. (2023). Bankalarda Sahiplikteki Yoğunlaşma ve Yönetim Kurulu Yapısının Tobin Q Üzerindeki Doğrusal Olmayan Etkileri. *İzmir İktisat Dergisi*, 57(2), 343-364.
- Türkcan, B., Bucak, Ç., Kışla, G. Ş. H., Köseadağlı, B. Y., & Kışla, T. (2024). Sürdürülebilir Kalkınma Bağlamında Ekonomik Karmaşıklıkın Cinsiyet Eşitsizliğine Etkisi: Farklı Gelir Grubundaki Ülkeler İçin Panel Veri Analizleri. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 23-64.
- Ünal, A. E., Nas, S. ve Heybeli, M. (2022). Seçilmiş Makroekonomik Değişkenler ve Beklenti Endekslerinin BİST 100 Endeksi Üzerine Etkisi. *Sosyoekonomi*, 30(54), 443-466.
- Varlık, C. (2023). Türkiye Ekonomisinde Hisse Senedi Fiyatlarındaki Hızlı Artışların Belirleyicileri. *Paradigma: İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi*, 12(Özel), 134-146.
- Wardhana, A. and Indawati, R. (2021). Panel Data Regression Analysis for Factors Affecting Infant Mortality Rate in East Java 2013-2017. *The Indonesian Journal of Public Health*, 16(3), 437-448.
- Yılmaz, C. ve Öztürk, S. (2023). Davranışsal Finans Ve Kamuyu Aydınlatma Perspektifinde Şirketlere İlişkin Bildirimler Ve Haberler: Literatür Değerlendirmesi. *Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi*, 6(2), 132-159.
- Yücel, E. (2021). Mevduatın Krediye Dönüşüm Oranının Belirleyicileri. *Ekonomi ve Finansal Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 60-70.